

KJAK

Fremur náttúruoyðing við at bróta rættarreglur

Um oyðingina á Sundi og í Sundsá 7

Jóhann Mortensen

Preludium:

Sólin skínur á Sund í morgun. Fjørðurin blikar. Fjørn sæst sum ein grábrún rond

ímillum tað dökkgrøna gerðið og tann blágráa sjógvin. Ein vøkur sjón hiðani úr Soyflugørðum. Seinri í dag fer henda størsta malargrótstjørn á hesum leiðum undir blágrýti. Vit eru á gáttuni til størstu náttúruoyðingina í Suðurstreymi í hesi øldini. Sundsá er lítill í morgun. Men hon hoyrist. Tann støðugt larmandi aksturinn hevur ikki tikið seg upp enn. Klokkan er bara seks.

Sorgarleikur:

Náttúruoyðingin kann av álvara fremjast í verki í dag. Ein orsök er, at býráðið í Havn hevur ikki hildið samanleggingarsáttmála millum Tórshavnar kommunu og Kaldbaks kommunu frá 1974. Kommunan hevur heldur ikki hildið landsstýriskunngerðina um henda sáttmála frá 1976. Og hesa framferð letur kommunala eftirlitið fara aftur við borðinum. Rættarsamfelag? Eg spyrji.

Í sáttmála og kunngerð stendur: **“Kaldbaksnevndin vegleiðir, umrøður og ger tilmæli til býráðið í málum, ið hava við spurningar í Kaldbak at gera”**

Men í feska náttúruoyðingar-málinum á Sundi fekk kaldbaksnevndin ikki høvi at umrøða ætlanina at broyta byggisamtyktina fyri Sund. Tað er henda byggisamtyktin, sum heimilar náttúruoyðingini. Kommunan legði ikki málið fyri nevndina, og nevndin fekk ikki fundarboð fyrr enn tann 19. januar í ár. Tað var dagin fyri, at freistin í hoyringstíðarskeiðnum var farin.

Um kaldbaknevndin hevði fingið ætlanina um broyta byggisamtyktina at “umrøða”, áðrenn býráðið viðgjørði málið í november í fjør, hevði nevndin gjørt eitt “tilmæli”, sum ikki tók undir við uppskotinum at broyta byggisamtyktina. Tað kann hugsast, at tá so býráðið endaliga skuldi viðgera málið tann 30. november, vígaði “tilmælið” hjá nevndini so mikið tungt, at býráðið hevði umgasað at broytt byggisamtyktina. Og kanska tikið upp samráðingar við kaldbaksfólki.

Men hvørki kaldbaksnevnd ella fólkíð í Kaldbak vistu nakað um hesa duldu ætlanina, fyrr enn hon verður lögð fram alment fram og hoyringstíðarskeiðið er. Alt hetta

frættu vit – ið bógva við henda frá náttúruni vakra Kaldbaksfjørð – sum slatur. Sum leysasøgur. Og tað hendir í einum rættarsamfelagi. Í eini kunningartíð, tey nevna. Í einum samfelag, sum skal hava gjøgnumskygni. Í einum framkomnari kommunu!!!

Býráðið kundi bøtt um skaðan, tá nærur øll kaldbaks bygd skrivaðu undir hoyringsskrivið, sum mótmælti byggisamtyktini. Býráðið kundi sýnt ein fólkaraðiligan hugburð. Nærum hvørt mansbarn í bygdini segði kortanei til at oyðiliggja 500 metrar av fjørn á Sundi. Vit søgdu kortanei til eitt vinnuøki. Vit valdu varðveita náttúruna. Vit tóku ikki undir við tí sera ússaligu grundgevingini hjá yvirfriðingarnevndini um, at “náttúran á Sundi er longu farin”.

Men býráðið helt fram við síni duldarfullu herferð ímóti 170 kaldbaksfólkum Tann 2. mars samtykti ein meiriluti í býráðnum – Annika, Bergunn, Bogi, Gunvør, Jákup, Marin Katrina og Turið – at broyta byggisamtyktina fyri alt økið á Sundi. Líka frá núverandi skemmandi, dálkandi og ótrivaliga vinnuøki eystur til eystasta enda á gomlu gerðnum. Tað merkir,

at býráðið skjúgvaði ynskini hjá kaldbaksfólki til viks. Ein minniluti – Annfinn, Bjørghild, Halla, Heðin, Helena og Tróndur – atkvøddi blankt.

Taka vit saman um, so fylgdi Tórshavnar kommuna hvørki samanleggingarsáttmálanum ella landsstýriskunngerðini um henda sáttmála. Hóast hetta brot, staðfesti aðalráðið, sum varðar av hesum máli – Heilsu- og Innlendismálið – avgerðina hjá býráðnum frá 2. mars tann 23. mars. Tað merkir, at Heilsu- og Innlendismálaráðið legði sektin á brotið hjá kommununi og mótmælið hjá kaldbaksfólki.

Nú varð gøtan ruddað fyri náttúruoyðingini á Sundi. Nú kundi byrokratíð og teknokratíð í kommununi skála við lógva-brestum. Byrokratíð hevði lopið upp um samanleggingaravtalu og kunngerð um kaldbaksnevnd. Harafturat var tað eydnast at vinna kvinnu-junta´ini um sín lítla finger. At enda var tað eydnast byrokratinum í høvuðsstaðnum at fáa Heilsu- og Innlendismálaráðið at staðfesta náttúruoyðingina. Og ikki at taka brot á avtalu, kunngerð og mótmælið hjá kaldbaksfólki í tí

verið ein sjálfvylgja í einum í einum rættarsamfelag. Men rættarviður-skifti eru eisini dumpað í hesum sorgarleiki.

Nú kundi so avtalan um náttúruoyðingina fáast undir land. Dagin eftir tjóðardagin – flaggdagin – settu so borgarstjórin, saman við fyrisingarstjóranum og havnameistararnum – høvuðstalsmanninum fyri at oyða náttúru og fyri einum vinnuøki, sum kommunan ikki veit, hvat skal brúkast til – nøvnini undir sáttmálan at taka ímóti blágrýtinum úr tunnlinum. Hetta var sama dag, sum forkvinnan í náttúru- og umhvørvisnevndini um morgunin hevði boðað frá, at Sund og Sundsá skuldi eirast og at grótið skuldi fyllast í aðrar náttúrusyndir. Men hennara ætlan varð skjúgva til viks í góðum fólkaraðilgum anda.

Postludium:

Ígjárvøldið græt Sundsá. Kjafturin á gulu gravimaskinuni rakk oman í malargrótsgjørna á Sundi. Ta størstu í Suðurstreymi. Í dag fara lastbilar at grýta grót yvir malargrótið. Grót, sum onnur friðhalga. Grýta blágrýti út á sandbotnin. Sandbotn, sum onnur

Nú verður náttúruoyðingin hjá Anniku, Bergunn, Boga, Gunvør, Jákupi, Marini Katrinu og Turið framd í verki. 500 metrar av fjøru skulu undir blágrýti. Nú verður oyðsla við sjóvarstrond. Sjóvarstrond, sum ein kend kvinna ikki hevði ráð at oyðsla við hálvum triðja ári síðani. Men vald skjúgvar hugsjónir, fólkaraði og rættindi hjá eini bygd til viks. Tit hava reist tykkum ein skammiligan minnisvaraða. Men eg havi brotið lunnindarættin hjá bóndunum við fjørðin. Eg tók malargrót – triggjar steinar – ta vøkru kvøldarstundina í gjárvøldi. Ein til forkvinnuna í náttúru- og umhvørvisnevndini. Sum mini um náttúruoyðingina. Ein til forkvinnuna í byggi- og býarskipanarnevndini. Sum minni um náttúruoyðingina. Og ein til mín sjálvs. Sum minni um eitt stríð fyri at verja ein part av okkara náttúru og ímóti yvirvøldini í Tórshavnar Kommun. Vónandi ikki til fánýtis.

Grát mítt elsaða land!

Í Niðaru Soyflugørðum í Kaldbak skemdardagin 7. juni 2017